

Witold Gieszczyński

Ojciec święty Jan Paweł II olsztynianinem: honorowi obywatele Olsztyna (2003-2004)

Echa Przeszłości 6, 322-327

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

z funkcji redaktora naczelnego, pragnę serdecznie podziękować Szanownym Członkom Komitetu i Redakcji za współpracę i życzliwość oraz życzyć memu Szanownemu Następcy i całej dziś modyfikowanej Redakcji wielu osiągnięć twórczych, a przede wszystkim lepszego wykorzystania czasopisma jako ważnego środka integracji ogółu pracowników Instytutu i ich zainteresowań badawczych.

Przywołam na zakończenie cenną uwagę końcową z recenzji owych wszystkich pięciu tomów, przygotowaną na dzisiejsze posiedzenie Komitetu Redakcyjnego przez prof. dra hab. Pawła P. Wieczorkiewicza z Uniwersytetu Warszawskiego: „*Echa Przeszłości*” niewątpliwie zdobyły sobie na historycznym rynku wydawniczym znaczącą i niepoślednią pozycję. Rzecz jednak w tym, aby ją nie tylko utrzymały. Myślę, że mogą liczyć w tym dziele na wielu przyjaciół i sympatyków [...]. Do rzędu tych ostatnich zaliczył się także Autor recenzji a zapewne zaliczają się również obecni na dzisiejszym posiedzeniu Historycy.

Witold Gieszczyński

Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych
UWM w Olsztynie

OJCIEC ŚWIĘTY JAN PAWEŁ II OLSZTYNIANINEM. HONOROWI OBYWATELE OLSZTYNA (2003–2004)

W roku 2003 Olsztyn świętował swoje 650-lecie. Wydarzenie to skłoniło rajców miejskich do uhonorowania dwóch znamienitych obywateli grodu nad Łyną tytułem Honorowego Obywatela Olsztyna. Wyróżnienie to 1 października 2003 r. otrzymali – arcybiskup metropolita warmiński ks. dr Edmund Piszcz oraz rektor UWM prof. Ryszard Górecki. Wręczenie Aktu Nadania wraz z Odznaką oraz dokonanie wpisu do Księgi Honorowych Obywateli Olsztyna miało miejsce 31 października 2003 r. podczas uroczystej sesji Rady Miasta.

Edmund Piszcz (ur. 17 listopada 1929 r. w Bydgoszczy) jest związany z Olsztynem od pierwszych lat powojennych. Początkowo pobierał tu nauki jako uczeń Niższego Seminarium Duchownego oraz Liceum Ogólnokształcącego nr 1 im. Adama Mickiewicza, po czym rozpoczął studia w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, gdzie uzyskał stopień naukowy doktora teologii. Następnie kontynuował studia w Niemczech. W 1982 r. został biskupem chełmińskim. Jednak przez wszystkie te lata utrzymywał częsty kontakt

z Olsztynem m.in. czynnie uczestnicząc w obradach IV Kongresu Mariologicznego (1977) oraz w sympozjum hożańskim (1983). Na stałe do Olsztyna powrócił, kiedy 11 listopada 1985 r. papież Jan Paweł II mianował go administratorem apostolskim *sede plena*¹ diecezji warmińskiej, a 30 listopada tego roku objął tu kanoniczne rządy. Z kolei 22 października 1988 r. otrzymał nominację na biskupa warmińskiego, natomiast 25 marca 1992 r. godność arcybiskupa nowo utworzonej metropolii warmińskiej. Jest autorem wielu publikacji naukowych. Był również wielokrotnie odznaczany m.in. Ekumenicznym Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu św. Brygidy (1994), Wielkim Krzyżem Zasługi przyznany przez Zakon Kawalerów Maltańskich (2001), a także Wielkim Krzyżem Zasługi Republiki Federalnej Niemiec przyznany w 2004 r. za pracę na rzecz porozumienia między Polakami i Niemcami. Należy dodać, że abp Piszcz otrzymał także Odznakę Honorową Zasłużonym dla Warmii i Mazur (1996) oraz Złoty Laur Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (2003). Zawołaniem biskupiej posługi Edmunda Piszcz są słowa: *Diligimus opere ac veritate*². Zaświadcza o tym jego osobiste zaangażowanie w obronie prześladowanych oraz pomoc udzielana zwłaszcza ubogim i chorym. Cieszy się „powszechnym szacunkiem mieszkańców, a swoją pracą, poświęceniem i zapałem niejednokrotnie dał dowód swojego zaangażowania sprawami naszego Miasta”³.

Ryszard Józef Górecki (ur. 15 lutego 1951 r. w Dulsku) po ukończeniu studiów w Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie związał się z macierzystą uczelnią na stałe, zdobywając kolejno stopnie naukowe: doktora (1979), doktora habilitowanego (1986) i profesora (1993). W 1999 r. został wybrany pierwszym rektorem Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Specjalizuje się w naukach rolniczych: agrotechnika – fizjologia roślin oraz biotechnologia roślin. Jest autorem ok. 100 oryginalnych prac twórczych publikowanych zarówno w periodykach polskich, jak i zagranicznych. Ponadto jest członkiem licznych zespołów ekspertów i stowarzyszeń naukowych, m.in. od 2002 r. pełni funkcję wiceprzewodniczącego Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich. W 2005 r. został wybrany senatorem RP. Jest także laureatem wielu prestiżowych nagród i odznaczeń⁴. Współpracownicy prof.

¹ (*łac.*) – przy prawomocnym zarządzie biskupim. Zob. A. Jougan, *Słownik kościelny łacińsko-polski*, Warszawa 1992, s. 614–615.

² (*łac.*) – miłujmy czynem i prawdą.

³ Księga protokołów Rady Miasta Olsztyn. Uchwała nr XIV/218/03 Rady Miasta z 1 X 2003 r.; P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce. Słownik biograficzny*, Warszawa 1992, s.167; S. Achremczyk, R. Marchwiński, J. Przeracki, *Poczet biskupów warmińskich*, Olsztyn 1994, s. 263–264; J. Wojtkowski, *Arcybiskup Metropolita Warmiński dr Edmund Piszcz*, [w:] *Czynem i Prawdą. Księga pamiątkowa na siedemdziesiąte piąte urodziny Księdza Arcybiskupa Warmińskiego Edmunda Piszcz*, pod red. C. Rogowskiego, W. Nowaka, A. Kopiczki, M. Wojciechowskiego, Olsztyn 2004, s. 11–28.

⁴ Księga protokołów Rady Miasta Olsztyn. Uchwała nr XIV/219/03 Rady Miasta z 1 X 2003 r.; *Słownik biograficzny profesorów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie*, Olsztyn 2004, s. 46.

Góreckiego podkreślają, że na co dzień jest pełen „zaangażowania, pracowitości, rzeczowości, otwartości, argumentacyjnej uczciwości, ufności i życzliwości”⁵.

W roku 2004 Rada Miasta nadała kolejnym pięciu osobom tytuły Honorowych Obywateli Olsztyna. 23 czerwca tego roku w olsztyńskim ratuszu odbyła się uroczysta sesja poświęcona problematyce kultury fizycznej Olsztyna, podczas której, za wieloletnią i wytrwałą pracę oraz wybitne osiągnięcia sportowe wręczono, nadane uchwałą z 26 maja 2004 r., wyróżnienia honorowych obywateli miasta – Zbigniewowi Lubiejewskiemu, Mieczysławowi Doroszukowi i Marianowi Rapackiemu. Uroczystości towarzyszyła dyskusja na temat raportu o stanie kultury fizycznej Olsztyna oraz kierunkach dalszego rozwoju sportu w mieście⁶.

Zbigniew Lubiejewski (ur. 6 listopada w 1949 r. w Bartoszycach) w latach 1968-1973 był studentem Wyższej Szkoły Rolniczej w Olsztynie. Jako zawodnik AZS Olsztyn w latach 1973, 1976, 1978 zdobywał mistrzostwo Polski w piłce siatkowej. Był to okres, kiedy AZS należał do najlepszych zespołów w Polsce, a Olsztyn kojarzył się kibicom sportowym przede wszystkim z siatkówką. W 1971 r. został powołany do reprezentacji kraju, z którą zdobył wicemistrzostwo Europy (1975) i najcenniejsze dla każdego sportowca trofeum – złoty medal na XXI Igrzyskach Olimpijskich w Montrealu (1976). Następnie jako zawodnik klubów belgijskich słał polską siatkówkę zdobywając mistrzostwo (1980) i puchar (1982) tego kraju, a w latach 1985–1988 pełnił funkcję trenera reprezentacji Belgii. W roku 1991 powrócił na stałe do Olsztyna i rozpoczął działalność społeczną i zawodową. Nadal czynnie uczestniczy w pracach zarządu sekcji piłki siatkowej AZS Olsztyn. Ponadto od jedenastu lat jest prywatnym przedsiębiorcą⁷.

Mieczysław Doroszuk (ur. 25 lutego 1921 r. w Białej Podlaskiej) jest olsztyńnianinem już od ponad pół wieku, a swoje życie zawodowe związał z Zespołem Szkół Budowlanych, gdzie przez ponad trzydzieści lat pracował jako wychowawca młodzieży i trener siatkówki. Drużyny pod jego kierunkiem odniosły wiele sukcesów, wśród których najważniejsze to Mistrzostwo Polski w piłce siatkowej na Ogólnopolskich Letnich Igrzyskach Młodzieży Szkolnej (1965, 1974). Ponadto prowadził zajęcia sekcji siatkarskiej AZS w Wyższej Szkole Nauczycielskiej oraz był opiekunem drużyny MKS *Juvenia*. Był także wieloletnim członkiem zarządu Okręgowego Związku Piłki Siatkowej w Olsztynie. Za swoją działalność na rzecz sportu i młodzieży Mieczysław Doroszuk otrzymał szereg nagród i wyróżnień, m.in. Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1981), Złoty Krzyż Zasługi (1972), Złotą

⁵ Księga protokołów Rady Miasta Olsztyn. Załącznik do protokołu nr XIV/219/03. Opinia prof. J. A. Szczerbowskiemu przewodniczącego Rady Patronackiej UWM z 24 VI 2003 r. o całokształcie osiągnięć prof. R. Góreckiego w związku z propozycją nadania mu tytułu Honorowego Obywatela Olsztyna.

⁶ „Gazeta Olsztyńska” (dalej: GO), 2004, nr 146 z 24 VI, s. 5.

⁷ Księga protokołów Rady Miasta Olsztyn. Uchwała nr XXVI/373/04 Rady Miasta z 26 V 2004 r.; relacja Z. Lubiejewskiego z 23 II 2005 r., w zbiorach autora.

Odnakę Zasłużonym dla Warmii i Mazur (1965), Złotą Odnakę Zasłużony Działacz Kultury Fizycznej (1973), Medal Komisji Edukacji Narodowej (1976)⁸.

Marian Tadeusz Rapacki (ur. 26 sierpnia 1919 r. w Płocku) mieszka w Olsztynie od 1945 r. z krótką przerwą, podczas której organizował życie sportowe w Giżycku i Węgorzewie. W 1954 r. został założycielem pierwszej na terenie Warmii i Mazur wyczynowej sekcji kajakarstwa. Po ukończeniu Szkoły Trenerskiej przy Wyższej Szkole Wychowania Fizycznego we Wrocławiu od 1955 r. pełnił funkcję jednego z trenerów kadry narodowej, by w 1964 r., już jako pierwszy trener reprezentacji Polski, uczestniczyć z ekipą kajakarzy w Igrzyskach Olimpijskich w Tokio. Ponadto był m.in. trenerem koordynatorem sekcji kajakowej, wiosłarskiej i żeglarskiej Wojewódzkiego Zespołu Metodyczno-Szkoleniowego w Olsztynie, kierownikiem działu organizacyjnego Wojewódzkiej Federacji Sportu, przewodniczącym Rady Trenerów Polskiego Związku Kajakowego, członkiem zarządu Olsztyńskiego Klubu Sportowego. Należy dodać, że z jego inicjatywy powstał Wojewódzki Klub Olimpijczyka, gdzie prowadził szeroko zakrojoną działalność organizując spotkania z młodzieżą, podczas których propagował ideę olimpijską. Był także inicjatorem i założycielem Muzeum Sportu, które prowadził w latach 1988–2000. Marian Rapacki jest wychowawcą wielu pokoleń kajakarzy, a jego podopieczni brali udział w igrzyskach olimpijskich, mistrzostwach świata i Europy zdobywając wiele medali. Wszyscy oni zgodnie podkreślają, że jego zaletami były zawsze „fachowość, uczciwość i pełne zaangażowanie w pracy społecznej i zawodowej”⁹.

Uchwałą z 29 września 2004 r. nadano tytuł Honorowego Obywatela Olsztyna księdzu infułatowi dr. Julianowi Żołnierkiewiczowi (ur. 23 maja 1931 r. w Odcedzie, woj. nowogródzkie). Z Olsztynem ks. Żołnierkiewicz jest związany od 1951 r., kiedy rozpoczął studia filozoficzne i teologiczne w Wyższym Seminarium Duchownym Hosianum, by w pięć lat później uzyskać święcenia kapłańskie. Od 1959 r. pełnił funkcję wikariusza, a następnie od 1968 r. prefekta parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa. W 1982 r. został mianowany dziekanem dekanatu Olsztyn-Południe, natomiast trzy lata później uzyskał godność archiprezbitera olsztyńskiego oraz dziekana dekanatu Olsztyn-Śródmieście. Przez wiele lat ks. Żołnierkiewicz pełnił funkcję duszpaste-rza akademickiego i wykładowcy w Instytucie Teologiczno-Historycznym w Olsztynie. W 1980 r. ówczesny biskup warmiński Józef Glemp powierzył mu pieczęć duchową nad powstającym obywatelsko-społecznym ruchem Solidarność, a w pięć lat później został mianowany duszpasterzem ludzi pracy.

⁸ Księga protokołów Rady Miasta Olsztyn. Uchwała nr XXVI/372/04 Rady Miasta z 26 V 2004 r.; J. Urniaż, *Sport na Warmii i Mazurach w latach 1945–1975*, Olsztyn 2000, s. 89, 125–130; GO, 2005, nr 44 z 22 II, s. 21.

⁹ Księga protokołów Rady Miasta Olsztyn. Uchwała nr XXVI/373/04 Rady Miasta z 26 V 2004 r.; J. Urniaż, op. cit., s. 58, 90, 173, 182.

Był także jednym ze współzałożycieli olsztyńskiego Klubu Inteligencji Katolickiej, a po zawieszeniu działalności KIK w stanie wojennym pełnił obowiązki duszpasterza inteligencji miasta. Warto zaznaczyć, że szczególne znaczenie miała pomoc, jakiej udzielał represjonowanym i ich rodzinom w okresie stanu wojennego. Nieobce są mu także problemy najmłodszych mieszkańców Olsztyna. Z tego względu w 1994 r. powołał do życia Stowarzyszenie *Pomoc dzieciom* i Dom Dziennego Pobytu Dziecka *Arka*. Od tego czasu pełni także funkcję archidiecezjalnego kapelana więziennictwa i straży pożarnej. Ponadto ks. dr Julian Żołnierkiewicz jest członkiem m.in. Rady Kapłańskiej, Kolegium Konsultorów, Rady Duszpasterskiej oraz Archidiecezjalnej Komisji Sztuki, opiekunem Warmińskiego Koła Katolików, asystentem Rodziny Kartyńskiej oraz Światowego Związku AK. Z pewnością jest człowiekiem wyjątkowym, a jego codzienną działalność cechuje dobroć, życzliwość i szlachetność¹⁰. Uroczystość wręczenia ks. Żołnierkiewiczowi tytułu Honorowego Obywatela Olsztyna odbyła się podczas uroczystej XXXVI sesji Rady Miasta 1 grudnia 2004 r.¹¹

Tego samego dnia olsztyńscy radni jednogłośnie zadecydowali również o nadaniu tytułu Honorowego Obywatela Olsztyna Jego Świątobliwości Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II. Należy zaznaczyć, że propozycję uhonorowania tym zaszczytnym wyróżnieniem już wcześniej przedstawił papieżowi prezydent miasta Czesław Jerzy Małkowski przy okazji wizyty w Watykanie. 17 listopada 2004 r. podczas audyencji generalnej Ojciec Święty wyraził zgodę i podziękowania władzom Olsztyna. Akt nadania oraz miniaturowy odlew drzwi bazyliki katedralnej św. Jakuba 1 marca 2005 r. przekazała grupa olsztyńskich pielgrzymów z prezydentem Małkowskim, przewodniczącym Rady Miasta Zbigniewem Dąbkowskim i ks. Julianem Żołnierkiewiczem, na ręce abpa Stanisława Dziwisza w rzymskiej klinice Gemelli, gdzie przebywał chory już papież Jan Paweł II¹².

¹⁰ Księga protokołów Rady Miasta Olsztyn. Uchwała nr XXXIII/425/04 Rady Miasta z 29 IX 2004 r.; A. Kopiczko, J. Żołnierkiewicz, *Dzieje kościoła i parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Olsztynie 1903–2003*, Olsztyn 2003, s. 108–110; relacja ks. J. Żołnierkiewicza z 2 X 2004 r., w zbiorach autora.

¹¹ GO, 2004, nr 270 z 18 XI, s. 5, nr 282 z 2 XII, s. 3.

¹² GO, 2005, nr 51 z 2 III, s. 8. W miesiąc później, 2 IV 2005 r. o godz. 21.37, z Watykanu nadeszła tragiczna wiadomość o śmierci Ojca Świętego Jana Pawła II. Ze stolicy Warmii do Rzymu wyruszyły liczne grupy pielgrzymów, pragnących towarzyszyć naszemu Rodakowi w Jego ostatniej drodze. Natomiast w Olsztynie mieszkańcy miasta oddawali hołd Papieżowi uczestnicząc we mszach świętych, modlitwach, czuwaniach lub wpisując się do ksiąg kondolencyjnych, wypełniając tym samym wezwanie: *Po śmierci proszę o msze święte i modlitwy*. Cyt. za: *Testament Ojca Świętego Jana Pawła II*, „Posłaniec Warmiński” (dalej: PW), 2005, nr 8, s. 1; por. *Rezonans*, 2005, nr 4(437) z 28 IV, s. 4. Już podczas pogrzebu wierni wzywali do uznania świętości Jana Pawła II (*Santo subito*). Nowo wybrany papież Benedykt XVI w bazylice św. Jana na Lateranie 28 VI 2005 r. dokonał uroczystego otwarcia procesu beatyfikacyjnego Jana Pawła II; por. PW, 2005, nr 13, s. 2.

Papież Jan Paweł II (ur. 18 maja 1920 r. w Wadowicach) wielokrotnie bywał w stolicy Warmii, m.in. latem 1958 r., podczas spływu kajakowego Łyną, kiedy otrzymał wiadomość o nominacji na biskupa pomocniczego archidiecezji krakowskiej. W następnym roku uczestniczył w olsztyńskim posiedzeniu Komisji Duszpasterskiej Episkopatu Polski. W 1965 r. – już jako arcybiskup Krakowa – brał udział w olsztyńskich uroczystościach dwudziestolecia polskiej organizacji życia katolickiego w diecezji warmińskiej, natomiast w rok później podczas uroczystości milenijnych celebrował mszę św. w konkatedrze św. Jakuba w Olsztynie. Z kolei w 1977 r. kardynał Karol Wojtyła przewodniczył olsztyńskim obradom IV Kongresu Mariologicznego. W 1978 r. uczestniczył też w pogrzebie biskupa warmińskiego Józefa Drzazgi. Jako papież Jan Paweł II przebywał w Olsztynie 5–6 czerwca 1991 r., gdzie m.in. spotkał się z tysiącami wiernych podczas Mszy św. na placu przy stadionie Stomilu, poświęcił nowy gmach seminarium duchownego Hosianum, odwiedził szpital dziecięcy. Pobyt Ojca Świętego na Warmii stał się wielkim wydarzeniem w liczącej 650 lat historii miasta¹³. Honorowe obywatelstwo nadane Janowi Pawłowi II przez władze samorządowe Olsztyna „to przede wszystkim zaszczyt dla mieszkańców miasta”, a zarazem wyraz „szacunku, czci, uznania i wdzięczności dla Osoby Ojca Świętego”¹⁴.

Warto przypomnieć, że dotychczas wyróżnieni tytułem Honorowego Obywatela Olsztyna, ustanowionym 10 września 1991 r. na XII sesji Rady Miasta, zostali: Tadeusz Nowakowski-„Olsztyński” (10 września 1991), Natalia Żarska (23 maja 1995), Mieczysław Pimpicki (28 grudnia 1995), Jadwiga Lindner (22 lutego 1996), Jan Lubomirski (22 lutego 1996), Kazimierz Pacer (24 kwietnia 1996), Georg Dietrich (14 stycznia 1998), Andrzej Hopfer (14 stycznia 1998), Janusz Jasiński (25 kwietnia 2001), Władysław Ogrodziński (25 kwietnia 2001), Erwin Kruk (25 kwietnia 2001), Tadeusz Krzymowski (25 kwietnia 2001) i Hieronim Skurpski (25 kwietnia 2001)¹⁵.

¹³ Księga protokołów Rady Miasta Olsztyn. Uchwała nr XXXVII/470/04 Rady Miasta z 1 XII 2004 r.; J. Wojtkowski, *Karol Wojtyła na Warmii i Mazurach*, „Studia Warmińskie”, 1991, t. 28, s. 37–45; J. Roslan, *Karol Wojtyła na Warmii i Mazurach*, „Posłaniec Warmiński”, 1993, nr 12; J. Chłosta, *Słownik Warmii (historyczno-geograficzny)*, Olsztyn 2002, s. 147; W. Gieszczyński, *Olsztyn w III Rzeczypospolitej*, [w]: *Olsztyn 1353–2003*. Praca zbiorowa pod red. S. Achremczyka i W. Ogrodzińskiego, Olsztyn 2003, s. 516–517.

¹⁴ Księga protokołów Rady Miasta Olsztyn. Załącznik nr 1 do protokołu nr XXXVII/470/04. Laudacja wygłoszona przez JM Rektora UWM w Olsztynie prof. Ryszarda Góreckiego na uroczystym posiedzeniu Rady Miasta 1 XII 2004 r.

¹⁵ Zob. W. Gieszczyński, *Janusz Jasiński i Władysław Ogrodziński – honorowymi obywatelami miasta Olsztyna*, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, 2001, nr 4, ss. 661–663.